

«ЦЕ МІСТО СОТЕНЬ ДВЕРЕЙ У НІКУДИ...»

Монолатій І. Винайдення Коломиї. Від правіків до Весни народів.

Брустури: Дискурсус, 2023. 192 с.

Історія маленьких міст особливо цікава, адже у краплині світ постає чіткіше і ясніше, аніж у потоці води. Маленькі міста краще пам'ятають, краще знають і глибше тужать за втраченою ідентичністю. Коли говорять про них, то не оминається ні подія, ні вуличка, ні людина, адже все занадто компактне, а відтак концентроване, аби про щось забути. Саме про це нова книга Івана Монолатія «Винайдення Коломиї». І одразу хочеться подискутувати з автором: винайдення чи віднайдення? Адже у поетичному циклі «Місто», яким відкривається книжка, автор пише: «Хвіртки привідкрито не знати для кого...» Отже, таки зайти, щоб віднайти у місті

...сумних подорожніх

Забутих скитальців знайомців

Загублених вервиць повстанських

Хрестів та ікон перехрестя...

Але кожне віднайдення – це винайдення, особливо у випадку Івана Монолатія та його здатності бачити та помічати те, повз що інші просто проходять. Ретельний науковець, що творчо мислить і прагне зберегти пам'ять про рідне місто. Його перша праця про Коломию «Коломиєзнавство. Нариси з історії України» з'явилася у 1996 році і стала підґрунтям для нового напрямку в українському краєзнавстві – коломиєзнавства. Далі – ще ряд цікавих та неординарних досліджень рідного міста. Зрештою, міський топос – це одна з ключових тем зацікавлень Івана Монолатія, адже серед його праць – дослідження про те, як міста творять історію і навпаки, про те, як вони творять літературу, а вона їх.

У цьому виданні, а воно не останнє, і вже навіть не крайнє, бо у тому ж таки 2023 році виходить ще одна книга «Творення Коломиї. Від Листопадового зриву 1918 р. до румунської і польської окупації 1919 р.».

У «винайденій» Коломії маємо період від найдавніших, найперших, часів для цього міста, коли воно ще й містом не було, коли ще не мало своєї теперішньої назви, лиш здогад, до середини ХІХ сторіччя, часу, який почав змінювати майже незмінне до тих пір місто. Це історія про те, як Коломия стала містом, як там уперше з'являються інші і чи стають вони своїми, про перших офіційних містян, про їхню віру, ремесла, одяг, їжу, будинки. Про те, як Коломия стає політичним епіцентром, про читальні, диліжанси, школи, театр, торговицю. Про «барона-конституціоналіста, кадета-італійця, руського патріота», «бургомистра-клону, театралів, аматорів», «встидливих коломийчан» чи «посла-старозаконника». Так, Іван Монолатій – майстер не лише розповідей, а й називання.

Місця, люди, події... І Коломия для більшості стає не лише маркером згадки у творі Леопольда фон Захер-Мазоха Дон Жуана з Коломії, а містом, до якого хочеться доторкнутися і бути у ньому.

І насправду, автор її винаходить – живу, справжню, оживають розмови на торговиці, чуєш уривки недільних проповідей з костелу, кроки перехожих, що квапляться кудись.

І як бонус для читача – авторські поезії про рідне місто – місто «сотень дверей у нікуди», «вічних протягів», «сумних подорожніх», адже місто – це завжди поезія...

Література

1. Монолатій І. Винайдення Коломії. Від правіків до Весни народів. Брустури: Дискурсус, 2023. 192 с.